

INTRODUCERE ÎN INVESTIGAREA ȘTIINȚIFICĂ

La începuturile civilizației (se presupune)¹, mai mult de 40% din suprafața uscatului planetei era acoperită de păduri, suprafață care, în timp, s-a redus semnificativ², până la aproximativ 30%. De la apariția agriculturii³, aproximativ 1/3 din pădurile planetei au fost tăiate iar terenurile degajate de arbori au fost folosite pentru stabilirea de așezări umane și pentru cultură și creșterea animalelor.

Și în Europa⁴, majoritatea terenurilor erau acoperite de păduri; odată cu trecerea la stilul de viață sedentar, omul a influențat suprafața și alcătuirea acestora prin (a) conversia terenurilor forestiere în terenuri agricole, pentru satisfacerea nevoilor (tot mai ridicate) de produse agricole și (b) tăierea haotică a arborilor din aceste suprafețe, pentru satisfacerea nevoilor de produse lemnoase.

Cu toate particularitățile statelor membre, legate de forma de proprietate a terenurilor forestiere și de reglementările adoptate pentru protecția fondului forestier, în Uniunea Europeană se înregistrează o ușoară creștere a suprafeței împădurite, ajungând la 182 mil. ha., ceea ce reprezintă 43 % din suprafața terestră a teritoriului (statelor membre)⁵.

Importanța pădurilor este dificil de descris; pădurile sunt ecosisteme terestre complexe cu biodiversitate mare, care îndeplinesc funcții sociale, economice și ecologice multiple și interdependente, care sunt simultane și în același areal⁶.

---

¹ Lester BROWN, Christopher FLAVIN, Hillary FRENCH, ș.a., *Starea lumii 2000* (traducere), Editura Tehnică, București, 2000, p. 28.

² Lester BROWN, *Eco-Economie. Crearea unei economii pentru planeta noastră* (traducere), Editura Tehnică, București, 2001, p. 188.

³ Daniel CHIRAS, *Environmental Science. Action for a Sustainable Future*, 4th ed., Benjamin/Cummings Publishing Company, Inc., Redwood City, California, 1994, p. 199.

⁴ European Commisison, *Green Paper on Forest Protection and Information in the EU: Preparing forests for climate change*, COM(2010)66 final, Brussels, 01.03.2010, p. 5; disponibil on-line la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0066&from=EN>; consultat la 11.06.2019.

⁵ Eurostat, *Agriculture, forestry and fishery statistics*, 2018 ed., p. 90 și 92, disponibil on-line la <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9455154/KS-FK-18-001-EN-N.pdf/a9ddd7db-c40c-48c9-8ed5-a8a90f4faa3f>; consultat la 04.05.2019.

⁶ European Commisison, *Green Paper On Forest Protection and Information in the EU: Preparing forests for climate change*, op. cit.

Funcția ecologică (funcția de protecție) a pădurilor este conturată de rolul determinant al pădurii în ce privește menținerea și reglarea echilibrului ecologic⁷.

Pădurile acționează ca un *regulator al nivelului dioxidului de carbon* din atmosferă, care-i atrage și atribuirea însușirii pădurii de „plămân verde” al Terrei; prin procesul de fotosinteză, copacii tineri (în special)⁸:

- fixează dioxidul de carbon din atmosferă în materia organică, într-o cantitate considerabilă (de aproximativ 13 tone la hectar, anual), în acest fel reușindu-se să fie mențină în atmosferă o concentrație suportabilă a dioxidului de carbon⁹;
- elimină în atmosferă oxigen, într-o cantitate considerabilă.

De asemenea, pădurile acționează ca un *regulator al condițiilor locale și regionale*; prin procesul de evapo-transpirație¹⁰:

- aerul este respirabil, fiind purificat și umezit;
- climatul este stabilizat prin modularea fluctuațiilor extreme de temperatură, astfel că vara este mai plăcută iar iarna mai blândă.

Pădurile acționează și ca un *regulator al rezervelor de apă potabilă*; solurile forestiere:

- asigură alimentarea constantă a pânzelor freatice prin capacitatea de reținere a mai mult de jumătate din cantitatea de apă meteorică ajunsă pe suprafața lor (aproximativ 65%), reducerea substanțială a scurgerii de suprafață (la aproximativ 5%) și permiterea unei infiltrații semnificative (de aproximativ 15%)¹¹;
- asigură filtrarea apei meteorice prin reținerea, descompunerea sau absorbția poluanților atmosferici înglobați de apele meteorice în procesul de purificare a atmosferei.

Pădurile asigură *protecția solului*, particularitate care, într-un fel sau altul, le aduce „sfârșitul”, dar constituie și „începutul”, dată fiind valoarea bio-productivă a terenurilor împădurite; astfel¹²:

---

⁷ Gheorghe-Iulian IONIȚĂ, Ștefania-Diana IONIȚĂ-BURDA, *Dreptul protecției mediului*, ed. a IV-a rev. și adăug., Editura Pro Universitaria, București, 2016, p. 121.

⁸ *Ibidem*, p. 121.

⁹ Din nefericire, recent (mai, 2019), a fost raportat atingerea unui „record” istoric al concentrației dioxidului de carbon din atmosferă, de 415 părți per milion (ppm), ceea ce readuce în atenție efectele devastatoare ale încălzirii globale accentuate asupra oamenilor și mediului.

¹⁰ Gheorghe-Iulian IONIȚĂ, Ștefania-Diana IONIȚĂ-BURDA, *Dreptul protecției mediului*, ed. a IV-a rev. și adăug., op. cit., p. 122.

¹¹ *Ibidem*, p. 122.

¹² *Ibidem*, p. 121-122.

- pe terenurile împădurite, eroziunea (atât cea eoliană cât și cea pluvială) este aproape inexistentă, datorită fixării solului, prin rădăcinile viguroase ale copacilor și împiedicării „spălării” lui, prin reducerea gradului de scurgere de suprafață (a apei meteorice);
- necromasa curentă a pădurilor crește valoarea bio-productivă a solului, natura oferind soluția pentru refacerea terenurilor degradate (prin împădurire).

Pădurile asigură *conservarea biodiversității*, constituind habitatul unei varietăți mari de specii vegetale și animale; de amintit doar pădurile tropicale, care asigură condițiile necesare a peste 50% din speciile de pe glob¹³.

Funcția ecologică (funcția de protecție) a pădurilor este conturată de rolul determinant al pădurii în ce privește menținerea și reglarea echilibrului ecologic

Funcția socio-economică (funcția de producție) a pădurilor, este conturată de rolul determinant al pădurii în ce privește produsele acesteia, care au fost și încă sunt importante pentru om¹⁴.

Astfel, încă de la începuturile civilizației, omul a depins (aproape în exclusivitate) de lemnul, animalele și alte produse pe care le putea procura din păduri, fiindu-i necesare pentru hrănire, încălzire, construcții.

Și în prezent, pădurile asigură locuri de muncă, venituri din exploatare și materii prime pentru industrie și producerea de energie.

Argumente privind actualitatea și utilitatea cercetării

Problematica protecției pădurilor este *actuală și extrem de importantă* și, la nivel internațional, regional, sub-regional și național, se depun *eforturi considerabile* pentru conservarea și dezvoltarea lor, dar și pentru împiedicarea defrișărilor și comercializarea lemnului ori produselor obținute în mod ilegal.

Lipsa unei politici forestiere comune a Uniunii Europene sau a unui cadru de referință pentru aspectele referitoare la păduri, coroborată cu necesitatea coordonării politicilor sectoriale, a determinat elaborarea unei noi *Strategii a UE pentru păduri și sectorul forestier* (COM(2013)0659)¹⁵.

Provocările generate de schimbările climatice și impactul asupra pădurilor a fost evidențiat și în concluziile Consiliului UE (Mediu – adoptate la ce de a 2953-a

---

¹³ *Ibidem*, p. 121-122.

¹⁴ *Ibidem*, p. 121-122.

¹⁵ European Commission, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A new EU Forest Strategy: for forest and the forest-based sector*, COM(2013)659 final, Brussels, 20.09.2013, disponibil on-line la http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21b27c38-21fb-11e3-8d1c-01aa75ed71a1.0022.05/DOC_1&format=PDF; consultat la 10.06.2019.

reuniune din 25 iunie 2009), privind Cartea albă Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel european (COM(2009)0147)¹⁶, context în care a fost elaborată și adoptată și *Cartea Verde privind protecția pădurilor și informarea în domeniul forestier în Uniunea Europeană: pregătirea pădurilor pentru schimbările climatice* (COM(2010)0066)¹⁷.

Abordarea problemelor legate de defrișări și de degradarea pădurilor, pentru combaterea schimbărilor climatice și reducerea biodiversității, a fost făcută de Comisia Comunităților Europene (la acea dată) printr-o comunicare (către Parlamentul European, către Consiliu, către Comitetul Economic și Social European și către Comitetul Regiunilor) (COM(2008)645)¹⁸.

Necesitatea sprijinirii, de către Uniunea Europeană, a eforturilor de combatere a fenomenului exploatării forestiere ilegale, a determinat Comisia Comunităților Europene (la acea dată) să propună, printr-o comunicare (către Consiliu și către Parlamentul European) (COM(2003)251), un *Plan de acțiune al UE privind aplicarea legislației în domeniul forestiere guvernanta și schimburile comerciale (FLEGT)*¹⁹.

Ulterior, în aplicarea dispozițiilor acestuia, au fost adoptate două instrumente juridice, respectiv *Regulamentul (CE) nr. 2173/2005* privind instituirea unui regim de licențe FLEGT pentru importurile de lemn în Comunitatea Europeană²⁰ și *Regulamentul (UE) nr. 995/2010* de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn²¹.

---

¹⁶ European Commission, *White Paper Adapting to climate change: Towards a European framework for action*, COM(2009)147 final, Brussels, 01.04.2009, disponibil on-line la <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0147:FIN:EN:PDF>; consultat la 10.06.2019.

¹⁷ European Commission, *Green Paper on Forest Protection and Information in the EU: Preparing forests for climate change*, COM(2010)66 final, Brussels, 01.03.2010, disponibil on-line la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0066&from=EN>; consultat la 11.06.2019.

¹⁸ Commission of the European Communities, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Addressing the challenges of deforestation and forest degradation to tackle climate change and biodiversity loss*, COM(2008)645 final, Brussels, 17.10.2008, disponibil on-line la <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0645&from=EN>; consultat la 13.06.2019.

¹⁹ Commission of the European Communities, *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament - Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT): Proposal for an EU Action Plan*, COM(2003)251 final, Brussels, 21.05.2003, disponibil on-line la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0251&from=EN>; consultat la 14.06.2019.

²⁰ Council of the EU, *Council Regulation (EC) No 2173/2005 of 20 December 2005 on the establishment of a FLEGT licensing scheme for imports of timber into the European Community*, OJ L 347, vol. 48, 30 December 2005, pp. 1-6.

²¹ European Parliament, Council of the EU, *Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 laying down the obligations of operators who place timber products on the market*, OJ L 295, vol. 53, 12 November 2010, pp. 23-34.

Situația dramatică a suprafețelor împădurite în Europa a impus, la nivel național (secolul al XVIII-lea), adoptarea și aplicarea unor *măsuri destul de drastice*; aceste măsuri au prezentat și prezintă *particularități* care țin atât de *politica fiecărei stat*, ce se reflectă în reglementările din domeniu (de la o reglementare cadru, la reglementări sectoriale cu caracter federal ori zonal), cât și de *tradițiile statelor* respective, ce se reflectă în forma de proprietate a terenurilor forestiere (în unele state predominând cea publică iar în alte state cea privată).

În România, *privim cu durere și consternare* cum sunt „încheiate” contracte ale căror clauze sunt evident nelegale, cum sute de hectare sunt „rase”, cum crestele munților rămân „golașe”, cum pământul „curge” la vale, cum lemnul tăiat ne este „valorificat” de/cu „sprijinul” unor firme străine „cu prestigiu”, care în țara lor reciclează iar în țara noastră defrișează, cum mai ajung la DNA să dea explicații persoane „importante” etc. și *nu înțelegem cum este posibil*.

Lipsa unei viziuni românești în sectorul silvic, conduce la *imposibilitatea formulării, adoptării și implementării* unor documente de politici publice adecvate.

Cadrul normativ în sectorul silvic românesc este destul de *bogat și încălcat*; la această *reglementare excesivă*, se adaugă *inconsecvența și incoerența* legiuitorului, precum și *lipsa unei corelări* a dispozițiilor în domeniul silvic.

Cadrul instituțional/organizatoric în sectorul silvic românesc este asigurat de autoritatea publică centrală care răspunde pentru silvicultură, respectiv (în prezent) Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, prin instituțiile/unitățile subordonate; aceste structuri și sisteme organizaționale au rămas *tributare epocii* în care au fost create, sunt *ineficiente*, sub *influența factorului politic* și trebuie îmbunătățite, adaptate provocărilor specifice fondului forestier național.

Finanțarea sectorului silvic nu este adaptată nevoilor reale iar *sprijinirea proprietarilor de fond forestier* proprietate privată este *insuficientă și ineficientă* pentru asigurarea unei gestionări durabile a acestor fonduri.

De asemenea, *modalitatea deficitară* în care au fost *retrocedate* terenurile acoperite de păduri, a condus la *segmentarea proprietății* fondului forestier național, iar *lipsa de preocupare* a actualilor proprietari pentru gestionarea lor (conform dispozițiilor legale) generează multe probleme.

Fenomenul infracțional și contravențional în sectorul silvic au înregistrat valori destul de ridicate și, cu toate eforturile depuse de organele de aplicare a legii, măsurile întreprinse nu au eficacitatea așteptată.

Exploatarea resurselor fondului forestier național a fost realizată în funcție nu de interesele naționale ci de *interesele personale* ale celor care dețin puterea politică ori pot influența actul de decizie și prin intermediul unor *firme care nu îndeplineau condițiile* de dotare și de încadrare cu personal de specialitate.

Toate aceste *neajunsuri*, împreună cu altele, au generat *starea delicată* în care se află fondul forestier național, indiferent de forma de proprietate (publică ori privată) a terenurilor care constituie acest fond, care reclamă *reflecție, propuneri, soluții și acțiune și evidențiază necesitatea și utilitatea unei lucrări* care supune analizei protecția juridică a pădurilor în Uniunea Europeană.

Obiectivele cercetării

Obiectivul general al demersului de cercetare a problematicii protecției pădurilor în UE a fost reprezentat de *conștientizarea provocărilor sectorului forestier european, cunoașterea soluțiilor dezvoltate în acest sector și îmbunătățirea lor.*

Pentru operaționalizarea acestui obiectiv general, am avut în vedere *8 obiective specifice și anume:*

- *conștientizarea importanței pădurilor;*
- *cunoașterea factorilor care au generat scăderea suprafețelor împădurite;*
- *identificarea și analizarea documentelor de politici publice ale UE cu relevanță pentru păduri și sectorul forestier;*
- *cunoașterea structurilor și mecanismelor europene de cooperare cu relevanță în sectorul forestier;*
- *identificarea și analizarea principalelor instrumente juridice regionale în sectorul forestier;*
- *cunoașterea particularităților protecției pădurilor în unele state membre ale UE;*
- *cunoașterea particularităților protecției pădurilor în România;*
- *formularea unor propuneri de îmbunătățire a soluțiilor dezvoltate pentru protecția pădurilor.*

Metodologia cercetării

Complexitatea demersului științific întreprins (protecția pădurilor în UE), a necesitat o documentare amplă, o cercetare sistematică și planificată, care a presupus delimitarea unor ipoteze care să ghideze cercetarea și folosirea unor metode și tehnici de cercetare pentru obținerea și validarea rezultatelor acestei cercetări.

Ca *ipoteze* în vederea realizării unei cercetări temeinice a problematicii protecției pădurilor, propun următoarele:

- *ipoteza nr. I: importanța pădurilor, prin funcțiile pe care acesta le îndeplinesc, reclamă asigurarea protecției acestora;*
- *ipoteza nr. II: protecția pădurilor în UE poate fi realizată doar prin efortul colectiv și individual al statelor europene;*